

SPD – odpovědi na otázky na politické subjekty kandidující v podzimních volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR týkající se problematiky vysokého školství v ČR, jeho kvality a konkurenceschopnosti

Ing. Pavel Jelínek, PhDr. Jan Hrnčíř

- 1. Česká republika dlouhodobě zaostává ve financování vysokého školství za průměrem zemí OECD (v celkových výdajích na terciální vzdělávání se ČR v roce 2016 pohybovala pouze kolem 64 % průměru zemí OECD). Jakými opatřeními hodláte toto dlouhodobě trvajícím zaostávání ČR napravit?**

Velké množství financí odchází z naší země formou zisků zahraničních společností. Jsme pro zavedení povinné části investování do vědy a výzkumu.

- 2. Jak se budete snažit ovlivňovat a řídit kvalitu vzdělávání v oblasti vysokého školství, včetně zajištění efektivního fungování Národního akreditačního úřadu a naplňování mezinárodních standardů v této oblasti? Budete uvažovat o optimalizaci počtu VŠ? Plánujete zavedení školného na vysokých školách? Kdy? Pro koho?**

Nejlepší řízení kvality je dáno požadavky společnosti na určitý obor vzdělání, což by mělo jasně definovat, které obory jsou kvalitní a které nadbytečné. Počet VŠ je opravdu veliký a jde hlavně o některé bizarní obory. Na veřejných vysokých školách školné v žádném případě nedopustíme.

- 3. Současná úspěšná mezinárodní spolupráce VŠ s mnoha prestižními partnery v oblasti vědy a výzkumu a dalších tvůrčích činností zcela nepochybně posiluje prestiž České republiky a je důležitá i pro zásadní rozvoj znalostí absolventů VŠ a jejich schopnost se globálně prosadit na budoucích trzích výrobků, služeb a myšlenek. Výzkum, vývoj, inovace a další tvůrčí činnosti, včetně uměleckých, jsou proto na půdě vysokých škol v rozvinutých ekonomikách strategicky a cíleně podporovány. Jaké konkrétní plány pro podporu a rozvoj konkurenceschopnosti ČR v oblasti vědy a výzkumu a tvůrčích činností v oblasti vysokého školství vycházejí z vašeho programu?**

Žádná věda ani výzkum nelze provádět bez potřebných finančních prostředků. Je proto nezbytné zajistit dostatečný objem těchto prostředků na tuto činnost. Jakou cestou, to jsem naznačil v první odpovědi.

- 4. Autonomie a akademická samospráva vysokých škol byla ustavena a úspěšně rozvíjena po roce 1989 a garantuje existenci vysokých škol jako demokratických institucí, založených na široké diskusi a otevřené komunikaci. Tím se rovněž významně naplňuje tzv. třetí role VŠ, protože díky akademické samosprávě i mladá generace absolvuje vysokou školu demokracie a poznává význam slov klasika TGM "demokracie je diskuse". Vyjádřete se před volbami jasně, zda budete podporovat stávající podobu autonomie a samosprávy VŠ, anebo hodláte současný stav měnit, pokud ano, tak jakým způsobem?**

Jasně podporujeme demokratickou formu vysokých škol. Na druhou stranu budeme vždy bránit vysoké školy před jakýmkoliv politickým působením ať již uvnitř škol nebo zásahy zvenčí např. přes politické neziskovky.

5. **Jak budete podporovat mladé vysokoškolské talenty? Budete věnovat větší pozornost a podporu náročným oborům, jejichž absolventi se úspěšně mezinárodně prosazují? Plánujete rovněž systematicky podporovat poradenská centra na VŠ zabývající se duševním zdravím studentů? Zvýšili byste financování z veřejných zdrojů související se studiem studentů se specifickými potřebami? Jak podpoříte kvalitu uchazečů o vysokoškolské studium? Zejména jejich nízká připravenost v exaktních předmětech (matematika, fyzika, další přírodovědné předměty) klesá i v mezinárodních srovnáních, což je pro budoucí prosazování ČR na mezinárodní scéně alarmující.**

Každý talent je schopný se rozvíjet samostatně do určité míry. Nad určitou mez i velký talent potřebuje vědomostní základnu, bez které se dál rozvíjet nemůže a stagnuje. Naším strategickým cílem je mít natolik kvalitní školství, aby zaručilo kvalitní vzdělání všem absolventům a talentovaným jedincům umožnilo maximální rozvoj. SPD podporuje a bude podporovat především obory medicínské, technické a přírodovědné. Kvalitu uchazečů o vysokoškolské vzdělání chceme řešit již na střední škole a to jednoznačným navrácením funkce gymnáziím jako institucím pro přípravu talentovaných dětí s výraznými studijními předpoklady.

6. **Role učitele pro zajištění kvalitního a náročného vzdělávání studentů VŠ, vedoucího k úspěšnému uplatnění absolventů VŠ na pracovním trhu, je jistě zásadní. Průměrné mzdy vyučujících odborných asistentů na VŠ ale již zaostávají nejen za průměrnými mzdami vysokoškolsky vzdělaných pracovníků, ale v oblasti školství i za průměrnými mzdami středoškolských učitelů. Hrozí tedy nejen častější odchody talentovaných vědců do zahraničí, ale i to, že vysoké školství začnou opouštět další kvalitní pedagogové a nadějní mladí odborní asistenti, což při nadcházejícím očekávaném zvyšování počtů studentů na VŠ v důsledku demografické křivky je alarmující. Jaké konkrétní kroky pro řešení výše popsané situace navrhuje?**

SPD již v minulém volebním období podporovalo zvýšení odměn pedagogů. Celkové výdaje na školství v rozvinutých zemích činí 6% HDP a na tuto skutečnost je nutné reagovat i v naší zemi. Odpovídající odměny musí být v celém spektru škol od regionálního, přes střední, odborné až po vysoké školy. Jde o zefektivnění vynaložených prostředků na školství.

7. **Finanční situace doktorandů je především z důvodu velice nízkých stipendií dlouhodobě neudržitelná. Evropská Charta a Kodex pro vědecké pracovníky doporučují, aby se k doktorandům a doktorandkám přistupovalo jako k začínajícím výzkumníkům a výzkumnicím. Máte představu, jaký by měl být minimální garantovaný příjem studentů doktorského studia?**

Studenti doktorského studia jsou ve velké míře využíváni jako pomocní pedagogičtí pracovníci a tomu by měla odpovídat i jejich odměna.

8. **Značná část studentů si své VŠ studium financuje plně, či z větší části sama. Všechny náklady obecně se v poslední zvyšují, ale u dohod o provedení práce (DPP), které jsou velmi častou formou zaměstnání vysokoškolských studentů, však hranice 10 000 Kč, pod kterou se odvody neodvádí, zůstává neměnná. Podpoříte navýšení této částky, např. v návaznosti na minimální mzdu?**

Tak jako podporujeme zvýšení paušálu u drobných podnikatelů, tak stejně je potřeba vzhledem k vývoji finanční situace navýšit i částku osvobozenou od odvodů.

9. **Rostoucí byrokracie představuje stále významnější zátěž nejen pro občany ČR, ale je i značnou brzdou pro rozvoj kvality vysokého školství. Ukazuje se, že jedním z faktorů negativně ovlivňujících úbytek kvalitních a talentovaných akademických pracovníků a vědců je i jejich trvale rostoucí časová vytíženost zahrnující nejen vzdělávací, výzkumnou,**

vývojovou, uměleckou, projektovou, konzultační, ale i administrativní a další činnosti. Stále více je zřejmé, že bude nutné reagovat v co nejkratší době a nadměrnou administrativu a byrokracii, redukovat na únosnou mez, než se společnost včetně vysokých škol zbytným papírováním zahltí. Jak plánujete současné dusivé byrokratické prostředí ozdravit?

Bohužel se tento nárůst byrokracie projevuje v celém školství. Pro vyplňování dotazníků, výukových plánů a dalších a dalších papírů velmi snižuje penzum času, který lze využít na samotnou výuku. Mnoho těchto záležitostí lze vyřešit maximálním digitalizováním nicméně ne vše. Je nutné přikročit k redukci byrokratické zátěže průřezově v celém školství a umožnit pedagogům vykonávat jejich hlavní činnost a tou je vzdělávání studentů.

10. **Budete otevřeně komunikovat s oběma oficiálními reprezentacemi vysokých škol, s Radou vysokých škol a Českou konferencí rektorů? Budete zodpovědně spolupracovat s reprezentacemi VŠ při přípravě legislativy a strategických dokumentů, které souvisí s vysokým školstvím? Na které vaše odborníky pro vysoké školství se budou moci reprezentace VŠ i samotné vysoké školy obracet v případě vašeho úspěchu ve volbách?**

Tak jako ve všech oblastech legislativy velmi zodpovědně nasloucháme všem, kteří mají zájem na zlepšení fungování daného oboru, tak i ve vysokém školství budeme spolupracovat s každým, kdo přinese kvalitní myšlenky. V případě úspěchu ve volbách budeme požadovat odpovídající obsazení Výboru pro vědu, vzdělávání, kulturu, mládež a tělovýchovu, na které se bude možné s důvěrou obrátit.